

Шочмо эл, порылык да чын верч!

Б У Д Ъ Г О Т О В /

40-ше (3584) №,
2022 ий 7 октябрь,
кугарня.

Ямде лий

1933 ий 1 февраль годсек лектеш.

0+

Чоныштышт йонга мурсем

Фотом ансамбльын архивше гыч налме.

7 октябрь —
Йоча музыкын
кечыже.

«Шымавуч»

йоча ансамбльын (снимкыште)

«Аваем, авий», «Шочмо вер» мурыйж-влак Марий Эл Радиошто чўчкыдын йонгат. Нуным Анна Усолова, Александра Зайцева, Юлия Афанасьева, Ксения Харитоновна мурат. Ёдыр-влак Параньга район Усола ялын шочшыжо улыт. Кок мурыйланат клипым войзеныт. Параньга посёлкысо йоча сымыктыш школышто туныктышо В.А.Лопкина уста икшыве-влакын мастарлыкыштым жапыштыже ужын да ансамбльым чумырен.

— *Муро — чоннан ик изи ужашыже. Мемнам мураш изи годсек туныктеныт. Сценыште кызыт куштылгылыкым, эрыкым да куаным шижына. Репетицийыш йывыртен коштына. Нойымынам мондена. Концертлаште калыкклан шўм-чоннам почаш тыршена. Кушкын шумеке, кеч-могай вес профессиыйым налына гынат, муро ончыкыжымат пелена лиш, шонена,* — ойлат ёдыр-влак.

Х.АЛЕКСАНДРОВА.

ПОДПИСКЕ

3-13 октябрьыште Россий мучко ПОДПИСЧИКЫН ДЕКАДЫЖЕ эртаралтеш.

2023 ийын икымше пелийжылан

«Ямде лий» газетлан шулдырак ак — **350**

тенгеат 82 ЫР — дене возалташ лиш.

Индекс — П4696.

«Ямде лий» + «Кугарня» комплектлан — **899 тенгеат 40 ЫР.**

Рекламе.

Индекс — ПМ874.

«Айтуган» ден «Солнышко» – сеныше

Т.Дмитриева лүмеш «Тывырдык» марий куштымаш регион-влак кокласе фестиваль Йошкар-Олаште кокымшо гана эртаралтын. Тушко Марий Элысе түрлө район, Йошкар-Ола, Козьмодемьянск ола, Башкортостан, Чуваш республикла гыч 22 усталык коллектив ушнен. Нунин коклаште йоча ансамбль-влакымат ужаш лийын. Түрлө ийготан артист-шамыч түрлө калык куштымашын шонымашыжым ончаш толшо ден жюрин еңже-влаклан намиен шукташ тыршенят. Йоча коллектив-влак коклаште Башкортостан Республик Стерлитамак ола гыч «Солнышко» ансамбль (снимкыште) I степенян лауреат лийын. Ты кундемынак Уфа олаж гыч «Айтуган» калык куштышо ансамбль Гран-прим сенен налын.

Е.ИВАНОВА.

Фотом интернет гыч налме.

Историйым шергалына

Шым ий шуйнышо сар годым (1756–1763) 1760 ий 9 октябрьыште руш войска Берлиным сенен налын.

Нунин кокла гыч иктыже – марий йылмым да литературым тунуктышо Н.Н.Евдокимова. Тунемше-влак урокшым куанен вучат. Надежда Николаевна кажне темым раш умылтара. Тыгай тунуктышо дене тунемаш – кугу пиал.

Волжский район.

Кугу пиал

Сотнур школышто шке пашаштым сайын палыше, йоча-влакым йоратыше, күлеш годым полыш кидым шуялташ ямде улшо тунуктышо-влак пашам ыштат. Нунин кокла гыч иктыже – марий йылмым да литературым тунуктышо Н.Н.Евдокимова. Тунемше-влак урокшым куанен вучат. Надежда Николаевна кажне темым раш умылтара. Тыгай тунуктышо дене тунемаш – кугу пиал.

Мария ВАСИЛЬЕВА.

Блогер школ

1-2 октябрьыште Коми Республикысе Помоздино селаште тунуктым интенсив эртаралтын. Тушко Марий Элысе, Удмурти-йысе да верысе блогер ден тунемше-влак погыненыт. Школышто вич направлений дене пашам ыштенна. Клипмейкинг дене палыме лийынна. Тиде клипым возымаш, тудым муру полшымо дене сорастарымаш. Усталык шүлш «Хромакей» ден «Фотодело» студийлаште озаланен. «Хромакей» шомакым икымше гана колыда, очыни. Тиде фонлан ужар але канде түсым кучылтмаш. Сүретым программе полшымо дене вашталташ лиеш. Мутлан, тудым Париж уремыш савырен кертына. Тыгак ме вияш эфирым чын вүдаш, интервью налш тунемынна. Икманаш, шуко онгайым пален налынна.

Дмитрий ВЕДЕНЬКИН.

1-ше номеран Шернур школ.

Российысе увер

Мураш йоратыше 7-14 ияш тунемше-влакым «Главные детские песни 3.0» всероссийский конкурсш ушнаш ўжит. Тудым Моско Сенымаш тоштер эртарат. Йодмашым 13 ноябрь марте колтыман. Түрыс увер – victorymuseum.ru сайтыште.

30 октябрьыште «Географический диктант» акций тўналеш. Тушко 10 ноябрь 14 шагат марте dictant.rgo.ru сайтыште онлайн ушнаш лиеш.

Школышто тунемше ўдыр-рвезе, студент-влак, «Изучи интернет – управляй им» XI всероссийский онлайн-чемпионатыш ушныза. Тудо 2-22 ноябрьыште эртаралтеш. Түрыс уверым играинтернет.рф сайтыште ончыза.

Марий Элысе увер

29 октябрь гыч 1 ноябрь марте Марий Элысе тунемше-влак Моско олашке тур дене каен кертыт. Тудо «Вагон знаний» регион-влак кокласе тунемме проект радамыште эртаралтеш. Түрыс уверым «Шёлковый путь» туроператор деч 8 (8362) 42-64-99 телефон номер дене пален налш лиеш.

3-8 ноябрьыште «Кугу этнографий диктант» тўнамбал акций онлайн да оффлайн эртаралтеш. Ку-мылан-влак С.Г.Чавайн лүмеш Национальный книгагудышто шинчымашыштым терген кертыт. Тыгак mirefno.ru сайт полшымо дене акцияшке ушнаш лиеш.

Республикысе йоча да самырык-влаклан В.Х.Колумб лүмеш книгагудо «ПАПА-МАМАмания» сүрет конкурсым увертарен. Тушко 6-15 ияш ўдыр-рвезе-влак ушнен кертыт. Түрыс уверым rubcolumba.ru сайтыште ончыман.

Шарныза да тўткө лийза

26 сентябрьште Удмурт Республик Ижевск оласе 88-ше номеран школышто кугу туткар лийын. Палыдыме рвезе школыш пурен лўйкален. 17 ег колен, тушеч 11-ше — йоча-влак. 25 ег сусырген, тушеч 23-шо — икшыве-влак.

Марий Элым Вуйлатыше Ю.В.Зайцев республикысе школ-влакын террор ваштареш лўдыкшыдымō улмыштым тергаш да пропускной режимыштым вяндаш кўштен.

Кызыт поснак тўткө лийман. Тўрлō ситуацийыште шкем чын кучымо шотышто правил-влакым палыман. Школышто лўйкалыме йўкым колмеке, теке мом ыштыман:

➔ лўйкалыме, кычкыркалыме йўк-йўан школын вес ужашыштыже шокта гын, зданий гыч шолып лекташ тыршыман; тыгодым рюкзак, вургем, телефон нерген тургыжланыман огыл, тўн-

жō — шкем аралыман;
➔ куржаш ок лий гын, шыл-

Шарныза!
Оперативный службын телефон номерже — 112.

Пайдале класс шагат

Школыштына «Разговоры о важном» класс шагат кажне шочмын эртаралтеш. Тудым класс вуйлатышына вўда. Ме видеом ончена, тўрлō йодышым кагашена. Туныктышын кечыж вашеш «Туныктышо лиям ыле гын...» темым лончылышна. Ме шке шонымашнам каласышна. Пырля тунемме йолташем-влакым колышташ пеш онай ыле. Тыгай класс шагат кўлешан да пайдале. Тушто ме шуко ум пален налына да келгын шонкалаш тунемына.

Юля ЯГОДАРОВА.

Советский, Кельмаксола.

Йошкар-Олаште «Республика Спорт» всероссийский кенежымсе спартакиаде иктешлалтын. Тушто Российын 35 регионжо гыч начарын ужшо 7-17 ияш 523 спортсмен тагасен. Челябинск кундемын сборный командыже икымше верыш лектын.

Марий Элын командыже (снимкыште) сай лектышым ончыктен: 14 шōртнō, 8 ший да 3 той медаль-влакым сенен налын. Мини-футболышто ший призёр лийын.

Л.НИКОЛАЕВА ямдылен.
Фотом интернет гыч налме.

ман. Классыште шып шинчман, телефоным чарыман, тулым йōртыман. Омсам тўкылман але парт, шкаф, пўкен дене чараклыман;

➔ ны куржын, ны шылын шукташ ок лий гын, кўвар ўмбаке вочман да колышыла койман;

➔ террорист деч саргуралжым шупшын налаш але тудын дене вашпижаш тыршыман огыл;

➔ полиций пашаен-влакын ойыштым шуктыман, нунылан мешайыман огыл. Иктаж уверым паледа гын, ойлыман.

Уверым Марий Эл Республикысе граждан обороно да калыкым аралыме шотышто комитет ямдылен.

Российын 1000 эн сай ту-

Сенымаш
ныктышыжо радамыш Марий Эл гыч вич туныктышо логалын. Тиде Руэм посёлкысо Шуко профилян лицей-интернатыште да Советский посёлкысо 3-шо номеран школышто физикым туныктышо-влак **Н.С.Токарева, О.А.Костюнина**, Йошкар-Оласе Бауман лицейыште да Звенигово район Шолэнгер школышто руш йылмым да литературым вўдышō-влак **Н.А.Каршиева, М.С.Виногорова**, Йошкар-Оласе Т.И.Александрова лўмеш 11-ше номеран лицейыште историйым да обществознанийым туныктышо **Д.А.Лобанов**. Нуно 200 тўжем тенге премий дене палемдалтыныт.

21 сентябрь гыч 5 октябрь марте Москошто «Учитель-дефектолог России — 2022» всероссийский конкурсын заочный ужашыже эртаралтын. Йошкар-Ола воктене верланыше Семёновка школ-интернатыште ИЗО предметым туныктышо **И.В.Суринов «Дефектолог года»** тагасыште лауреат лийын. «Логопед года» номинацийыште Козьмодемьянск оласе школ-интернатын туныктышо-логопедше **Е.А.Ерофеева** ойыртемаптын. Нуно конкурсын финалыштыже мастерлыкыштым ончыктеныт.

– Мемнан кундемыште илыше кандашле процент кайык шокшо верлаш чоңештен кая. Изи Какшан ден Элнет энэрлаште вүд огеи кылме, садлан кайыклюдовлак тельлан мемнан дене кодыт. Кодшо тельым пызлыгичке шуко улмылан көра лого-влак чоңештен каен огытыл. Пытартыш жапыште тельым олаште шемгоракым ужаи лиеи. Киса, пёрткайык, южо вараш, шем курныж, купшиўльё, шогертен, шиште да молат тельлан кодыт. Нуно ял воктенысе чодырашке, посёлкысо я оласе парклашке куснат, – ойла Геннадий Алексеевич.

Кайык-влакым орнитологшамыч шымлат. Тельым кушто эртарымыштым, могай корно дене кайымыштым эскерат. Нуно шулдыран йолташ-влакым вапш дене кучат, йолышкышт номеран шергашым пижыктат. Кугурак кайык-шамычлан шўйышкышт

Кайыкат шочмо верыш пёртылеш

Уремыште игече юалге. Ятыр янлык тельлан малаш возеш гын, кайык-влак шокшо элыш чоңештат. Амалже раш: тельым кочкышым муаш неле. Палаш онай: кужу корныш чыланат тарванат мо! Тиде да моло нерген «Кугу Какшан» заповедникын кугурак шанче пашаенже Г.А.Богданов (снимкыште) дене мутланышна.

але шулдырышкышт сакат. Тыгай шергашым бинокль дене ончат. Пытартыш жапыште передатчикым пижыкташ тўналыныт.

– 2009 ий 17 ноябрьыште

8 октябрь – Шокшо элыш чоңештен кайыше кайык-влакын кечышт.

Медведево район Старожилъск посёлкышто шергашан купшиўльым ужнынам. Тудлан Чуваш Республикысе

Большое Лебединое ер воктене номерым пижыктеныт. Купшиўльё мемнан декколо вич километрым чоңештен толын. Тыште тудлан кочкаш ситыше тумлеге улмаш, – ойла шымлызе.

Шошым кайык-влак шочмо-кушмо верышкышт мөнгеш пёртылыт. Икте пыжашым опта, весе ямдыш толеш. Игым пўктен луктыт, пукшат, куштат, чоңештылаш, кочкышым кычалаш туныктат. Кайыкын илышыже тыгай.

Х.АЛЕКСАНДРОВА.

Фотом еш архив гыч налме.

«Кугу Какшан» заповедникын шанчыенже-влак Кугу Какшан энгер серыште кажне шошым кайыкым шотлат. Тений 38 тўрлө 679 шулдыран йолташым вашлийыныт. Ятырыштым Йошкар книгаш пуртымо. Икымше турня-влакым Юрино район Марьино ял воктене 19 мартыште ужмо. Икымше турня тўшка 21 сентябрьыште шокшо элыш чоңештен каен. Тидым Морко район Карман курык кумдыкышто шекланыме.

Патыр шыже

Тений сентябрь тўналтыш кукушо игечыж дене куандарыш. Ме йывыртенна, а пўртүс «шортын». Пўяште, ерыште, энерыште, тавыште вүд пучаш тўналын. Но шыже вийжым ончыктыш. Йўр кажне кечын гаяк йўраш тўнале. Мланде вўдым умен йўо. Энерым, пўям, ерым ару вүд дене темыш.

Ксения БУТЕНИНА.
Морко, Энержола.

Пызлыгичке шуко – йўран шыжылан. Калык пале.

Карман курыкыш

Школьник-влакын российысе толкыныштын активистше-влак «Край родной, навек любимый» республикысе туриадышке ушненыт. Нуно Карман курыкышко миеныт. Экологий йолгорнышто шўкым эрыктеныт, пале-влакым уэмденит. Биологий урокышто налме шинчымашыштым пенгыдемденит. Пашам мучашлымеке, самырык турист-влак тулотеш кочкышым ямдыленыт. Директорын воспитаний паша шотышто алмаштышыже Л.И.Анисимовалан да ОБЖ-м туныктышо

Фотом школ архив гыч налме.

В.А.Подбойкинлан походышко тарванаш кумылангдымыштлан тунемше-влак таум ойлат.

В.СМИРНОВ.

Морко, Коркатово.

Ныл тукумым уша

«Ямде лий» 2022 ий 7 октябрь

Башкортостан Республик Краснокам район Коян Бселасе «Таныптүр сем» этнофольклор ансамблыште (снимкыште) түн шотышто коча-кова-влак да нунын уныкашт мурат-кушат, семүзгар дене шоктат. Ансамблым 1991 ийыште Ольга Павловна Исинбаева чумырен да тачысе кече марте вуйлата.

– Икмыняр еш, иктеш погынен, йоча-шамычым марий йылме деке шўмандыме, мастарлыкыштым вияндыме шонымаш дене ансамблым чумырен. Кушты-маш, муро гоч марий тўвырам арален кодаш тўршена. Кумло утла ийыште нълымше тукумым марий койышаным куштена, – ойла вуйлатыше. – Кум-нъл ияш уныкана-шамычым репетицийыш пырля коштыктена. Сценыш изинек лўдде лекташ туныктена. Ончыкыжым нўога-влак дене эше ик ансамблым чумыраш шонымаш уло.

«Таныптүр сем» ансамблыште эн кугу артист шымле ныл ияш гын, изиракше лу ийым темен. Тиде Арсений Капеев. «Марий

мурым колышташ йўратем. Тўмырым сайын кырен моштем. Шукерте огыл гармонь дене кок мурым шке гыч шокташ тунемынам. Кажне репетицийыш куанен коштам», – ойла Арсений.

– Мый Коян школн 6-шо классыштыже тунемам, – ешарыш Виктория Давлетбаева. – Ансамблыш ешге коштына. Ачам – тўмырзў, ковай ден авай кушат, мурат. Мыят нунын пелен тунемам.

Ансамбль тынар жапыште шуко вере лийын. Марий калыкын мурымо-куштымо поянлыкше, пайремым эрта-рыме ойыртемеже, йўлаж дене палдарен.

Е.ИВАНОВА.
Авторын фотожо.

Шўртнў кидан

Ачам Игорь Григорьевич – уста, пагалыме да йўратыме суртоза. Тудо шўртнў кидан, кеч-могай сомылым ыштен мошта. Мыйымат пеленже туныкта. «Ончыкылык илышыште кўлеш лиеш, пўрўен пашалан изинек шўманман», – ойла ачам. Школ гыч толмеке, яра жапем ачам пелен эртарем (снимкыште). 16 октябрьыште Ачан кечыжым палемдаш тўналына. Ачамым шокшын саламлем да тазалыкым тыланем.

Марк БЕДЕРОВ.

Татарстан, Агрыз, Кадрек.

Фотом еш архив гыч налме.

Мутерым филологий шанче кандидат А.А.ИЛИЕВА ямдылаш полшен.

М

Йўндэмас – йўным муын кертдыме.

Шочмо ялем

О шочмо Буймо ял,
йўратыме мландем!
Улат мылам эн шерге,
сылне, лишыл.
Кугу лиям, тораш-тораш
илаш каем –
Толам садак ачай-авай дек,
ом шыл.

Мый олыкыш каем,
тора пасуш вашкем
Я Буймо серыш каналташ
шинчам гын,
Чыла вере сўраллыкшым
вигак ужам.
Эре шулдыранда
пўртўс чонемым.

А калык тыште поро,
ныжыл кумылан,
Ший мурышт сылне,
йўкышт онгыр гай.
Ош чоныштышт ий мучко
пуйто мўр алан,
Да шўмыштышт ила
лай шошын ямле май.

Юлия ПАЖБЕКОВА.
Татарстан, Агрыз.

Лүдыкшө чер

Ныл йолан йолташым йоча-влак моткоч йоратат. Пийым але пырысым уремыште ужмеке, тудым ниялаш, кидышкышт налаш вашкат. Тидын годым шагал енге орымаш чер (бешенстве) нерген шоналта. Чер моткоч лүдыкшө. Тудо чумыр тўнямбалне шарлен. Тидын нерген Роспотребнадзорын Марий Эл Республикысе эпидемиологий надзор пөлкажым вуйлатыше Анна Олеговна Сисоева дене мутланышна:

– Орымаш чер – тиде инфекций. Тудо черле янлыкын шўвылжө дене кусна. Чаманен каласыман, чодыраште илыше янлык-влак веле огыл, яллаште шала коштшо пий, пырыс айдемылан лүдыкшым ыштат. Тидын нерген йоча-влаклан умылтарыман. Уремыште коштшо ныл йолан йолташ-влак модыш огытыл. Нуно сырат, пурлын але удыралын кертыт. Черле янлык-влак псонак осал лийыт, орат.

– **Орымаш черан пырыс але пий удыралеш гын, мом ыштыман?**

– Пурлмо верым иканаште шовын дене мушман да пидман. Жапым шуйкалыде,

специалист деке полышым йодаш кайыман. Нуно пурлмо верым угыч мушкыт, прививкым ыштат. Антирабический вакцине деч лүдман огыл. Тудо организмлан нимогай энтекеым ок ыште.

– **Орымаш чер дене черланымым кузе палаш лиеш?**

– Пурлмо жап гыч, чер палдырнаш тўналмешке, 10-90 кече але ик ий шуйнен кертеш. Янлык кид, йол, вуй але шўргө гыч удыра-

леш але пурлеш гын, чер писынрак палдырна. Удырыкта, температур 37-38 градус марте кўза. Төрланаш тўналше сусыр коршта. Шўлаш йөсө лиеш, укшинчыкта, чытырыкта, шўвыл йога.

– **Шучко чер деч кузе аралалтман?**

– Кажне ийын пий ден пырыслан прививкым ыштыктыман. Пийым уремышке нерлык (намордник) дене лукман. Шала коштшо янлык дене кылым кучыман огыл. Шарныза, орымаш чер төрланаш лийдыме радамьш пура. Лач вакцинаций айдемын илышыжым арален коден кертеш.

Е.ИВАНОВА мутланен.

Мейн-кун урлык

Ик чевер кечын ешышкына эше ик йолташ ешаралте – пырысиге. Икымше ончалтыш гыч тудын вуйжо да почшо кушто улмым умыленат от шукто. Тудо чылт изи пун ора. Ныл йолан йолташланна Пушок лўмым пуышна. Тудо тыглай пырысиге огыл, а мейн-кун урлык улмаш. Пе-еш ушан. Шкетын лияш ок йорате. Эре мемнан пелен.

Аня ВИНОГорова.

Звенигово, Шолэнгер.

Палаш онгай

Ушкал-влак икте-весеышт дене ломыж «мутланат». Мыланна икгай йўкым лукмыла шокта, но кажныже тўрлө.

Зоолог-влак латик йўкым колыныт. Озажым лўшташ йжеш – ик семын ломыжеш, презыжлан – вес семын.

Омыжым «оролем»

Мемнан Боня пырысна (**снимкыште**) уло. Тудо сур тўсан. Чапаже ошо, пуйто ош носким чиен. Боня шокшым пеш йората. Юалге игечыште уремышке лекташ ок вашке. Мөнгө пурымекше, вигак шокшо пуч ўмбаке возеш. Тушан писын мален колта. Мый омыжым «оролем». Бонян йолжо, умшаже тарванат, шинчаже почылтеш. Эскераш пеш онгай.

Костя ШЕХУРДИН.

Шернур, Кукнур.

Фотом еш архив гыч налме

Кўтўчө

Шыман тошкалын

мамык пылыш,

Мый чодырашке ошкылам.

Ах, кушко понго-шамыч

шылыыч?

Мый нунын йўкыштым

колам.

Трук вучыдымын

вес йўк шоктыш,

Тўнале шўм тук-тук кыраш.

– Кўтўчө, ушкалетым

покто, –

Вашка мардежше шижтараш.

Екатерина ШУЧИНА.

Шернур, Пўнчерыймал.

Тушто-влак

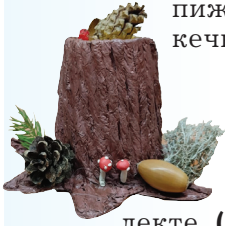
Йўштө годым – когыльо, шокшо годым – перемеч.

Сонарзе огытыл – сонарлаш коштым.

Өрышыжө уло, а пондашыже уке.

Пундыш ямде

Ик кечын тунуктышына пундышым ышташ түрлө материалым мөнгө гыч кондаш күштыш. Каныш кечын авам дене чодыраш кайышна. Пүгильмым, регенчым, тумлегым, кошкышо укшым, лышташым поген кондышна. Кагаз стаканым, салфеткым ямдылышна да пашалан пижна. Ик кечын пижыктылна, вес кечын чиялтышна, кумшо кечын сөрастарышна. Тыгай сөрал пундыш лекте (снимкыште).

Марина СТЕПАНОВА.
Волжский, Упшер.

Синквейн

Шыже
Чевер, шөртнө.
Куандара, öрыктара, пукша.
Идалыкын сөрал жапше.
Пагыт.
Ксения ЯНДАКОВА.
Морко, Шүргыял.

Понгым вашлийынна

Шыже толын. Йүрчүчкыдын йүреш. Ик каныш кечын авам дене коктын кочам дек унала каяш лекна. Тудо вес ялыште ила. Тушко йолгорно дене чодыра гоч кайыман. Ошкылына, ончена – понгыжо (снимкыште)!

Фотом еш архив гыч наме.

Могай гына уке: изи, кугу, чапле, шукшан. Ончыко каена – адак упш-влак койыт. Понгым ятыр погышна. Миен шумек жаритлышна. Пеш тамле лекте. Чодыран сийжым погаш эше каяш шонена.

Кужэгер, Руш Шой.

Егор СОЛОВЬЁВ.

– Ачай, мый нимат ыштен омыл, а мыйым вурсат. Молаң?

– Титаклышаш огытыл, – ойла ача.

– Мыат тыгак шонем. Мөңгысө пашам ыштен омыл, а тунуктышо вурсен да «кокытаным» шынден.

Эңыремышвотан кавун

«День урожая» кечылан поделкым ышташ күштеныт. Авам кум изи кавуным пакча гыч пуртыш. Интернетыште ятыр жап ончышна, келшышым ышна му. Кенета Гриша шольым кўварвалне кудалше эңыремышым ужо да «Паук!» манын кычкырале. Шонымаш иканаште шочо. Авам кавуным шүтыш. Мый көргыжым совла дене эрыктышым. Эңыремыш ден кармым пластилин гыч ненчышым. Авам эңыремышвотым шүртө дене пиде. Тумо лышташ ден тумлегым пижыктыш. Мотор поделке шочо (снимкыште).

Шернур, Кукнур.

Костя ШЕХУРДИН.

Мастар кид

М. ШКЕТАН ЛҮМЕШ МАРИЙ КУГЫЖАНЫШ ДРАМЕ ТЕАТР ШЫЖА ОКТЯБРЬ

8 **ОСКАР И РОЗОВАЯ ДАМА** Э.Шмитт
16:00 Письма Бугу 6+

9 **ПОСАДИТЬ ДЕРЕВО** А.Житковский **преьера**
16:00 Шутка в одном действии 16+

11 **ЧЕЛОВЕК ИЗ ПОДОЛЬСКА** Д.Данилов
18:00 История одного допроса 16+

Рекламе.

«Ямде лий» газет
Түг редактор
Л.Н.ГРИГОРЬЕВА.
Индекс: П4696.
Тираж 1550 экз. Заказ
Формат – А-4-8.
https://vk.com/yamde_lii
<https://t.me/yamdelii>
E-mail: yamde_lii@mari-el.ru
(документ кагазлан),
yamde_lii@mail.ru
(автор-влаклан)
Сайтын адресше: ямделий.рф

УЧРЕДИТЕЛЬ-ВЛАК: Мари́й Эл Республикасы культу́р, печат да калык-влакын пашатш шотышто министерстве, «Кугарня» газет» кугыжаныш унитарный казна предприятий.

Газетым редакцийыште погымо да верстатлыме, «Марий Эл Республикасы Правительствын типографийже» ООО-што ямде оригинал-макет гыч савыктыме. Типографийын адресше: 424000, Йошкар-Ола, Комсомольский урем, 112.

Газетым Кыл, информационный технологий да массовый коммуникаций сферым эскериме шотышто федеральный службын Юл кундем федеральный округысо управленийыштыже регистрироватлыме.
Номер – ПИ № ТУ52-01335,
2021 ий 29 сентябрьыште пуымо.

0+

Печатьыш пуымо жап –
14-00,
фактически – 13-00

Авторын да редакцийын шонымышт түрлө лийын кертыт. Серыш-влак мөңгеш огыт колталт.
Ак – кутырен келшыме почеш.

Редакцийын да издательнын адресше:
424006, Йошкар-Ола, СССР Вооружённый Вийын 70-ше идалыкше урем, 20-шо порт.
Тел. 8(8362) 45-22-82(факс)

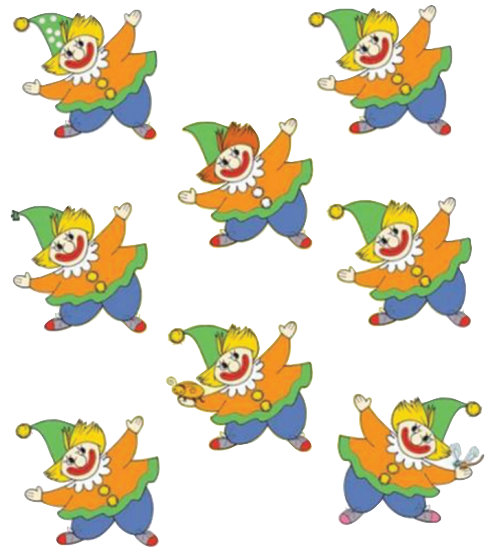
Конкурс

Йулам арале – тувырам пойдаре

Конкурсышко ятыр фото пурен. Удыр-рвезе-влак ача-авашт, коча-ковашт, иза-шольышт, ака-шўжарышт, пырля тунемме йолташышт, туныктышышт дене уло кумылын ушненыт. Сенгышым ойыраш жап толын шуын. Кужэnger район Кугу Лаждўр ял гыч Владимир Мухин (**снимкыште**) эн шуко лайкым поген. Тудым редакцийште пөлек вуча. Шокшын саламлена!

Кок икгай клоуным муза.

Тест

Калык писатель Зинаида Фёдоровна Каткован шочмыжлан – 100 ий.

1. Серызе кунам шочын? А. 1922 ий 7 октябрь. Б. 1932 ий 7 октябрь. В. 1922 ий 17 октябрь.
2. Шочмо верже. А. Морко район Арын села. Б. Кужэnger район Старсела. В. Медведево район Ош-ламуш ял.
3. Йоча-влаклан могай повестьым пөлеклен? А. «Сомсок». Б. «Шортнё падыраш». В. «Таргылтыш».
4. Калык писатель лұмым кунам налын? А. 2002 ий. Б. 1992 ий. В. 1993 ий.

Лазарыш мийышым,

Тушто

ик сорым пум налым. Тушеч кок волым, ик коркам ышталым, да эше ик сорым кодо.

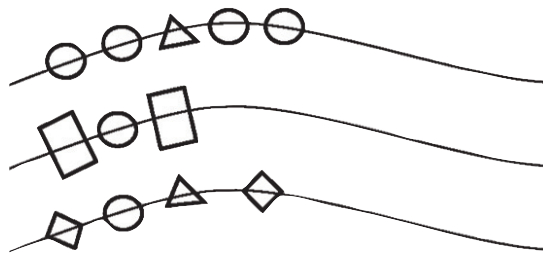
Чын шотлыза.

+ + = **51**

+ + = **33**

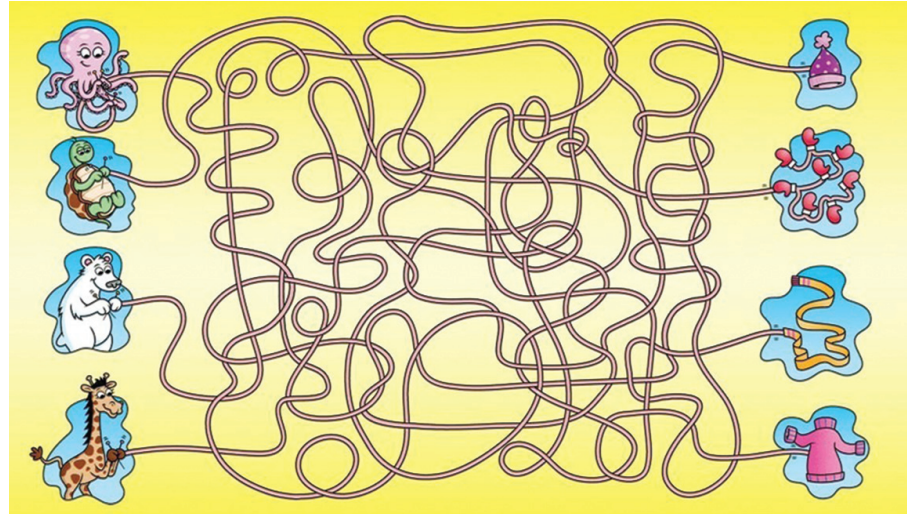
+ + = **20**

x + = **??**

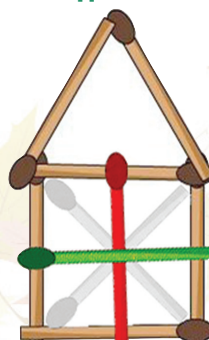

Радамым умбакыже шуйыза. Онгым нарынче чия дене чиялтыза, треугольником – канде дене, прямоугольником – ужарге дене, ромбым – йошкарге дене.

Медузо, черепахе, ош маска ден жираф тельлан шкала-нышт вургемым пидын ямдыленыт. Кудыжо мом пидын, пале огыл. Шўртө почеш кайыза да палыза.

Ик шырпым верже дене вашталтыза. Индеш треугольник олмеш икте веле кодшаш.

Задаче

Бригадыште 20-47 иаш чоьышо-влак пашам ыштат. 12 енан бригаде коттеджым 35 кечыште чоен кертеш. Ёртым 28 кече жапыште нөлтен шукташ маньын, бригадыште мынар ен лийшаш?

Интернетысе сўрет-влакым кучылтмо.

